

почти четири месеца П.Хитов е имал възможност да види Левски по време на тежкия поход, от което добива неизличими впечатления: "Знаменосецът ми дякон Левски - пише войводата - на сън беше лек като заек. От най-малък шум припваше и се улавяше за оръжието. По скалите и по планинските върхове той се катереше като дива коза. Деретата като сърна прескачаше. В боя той бе пъргав и решителен като лъв."²⁷ Както се вижда и от двата цитата, П.Хитов е схванал характера и темперамента на Левски - жизнерадост, ловкост, безстрашие, съобразителност и най-вече страстна отдаденост на освобождението на родината. Що се отнася до оценката за знаменосеца в боя, където бил "като лъв", смятам, че тя е опосредствена. Напълно е възможно да се е съдържала в препоръката на Раковски. Защото четата не искала да бунтува народа или да влезе във въоръжено стълкновение с врага: "Аз не можех да им позволя да се побунят - пише Хитов, - защото народа не беше пригответен за въстание - ние нямахме никаква организация."²⁸ (Макар че в страната имало готови за съдействие доста разпалени български младежи, към четата се присъединяват едва 17 души.)

Походът, започнал с преминаването на Дунав при Тутракан на 28 април 1867 г., завършва с прекосяването на сръбската граница на 4 август (според П.Хитов на 20 август²⁹) същата година. За преминаването е споменал в своите записки секретарят на четата: "В това също време ся появи и прочютя[т] Български главен воевода П.И.Хитов с 24 юнаци от своята чета, с когото беше и Ив.П.Кършовски, който му беше писар. Той дойде през границата на А[в]густа 4.1867 г. Тука го приеха много добре."³⁰

Пристигането на Левски с четниците и още повече с известния и уважаван в Сърбия четнически главатар е само по себе си най-добрата препоръка за постъпването му във Втората българска легия. Всъщност участието на бъдещият апостол в легията през 1867-1868 г. е последната негова изява като следовник на Раковски. Друг е въпросът, че главното в случая е възможността, която разкрива новосформираната легия, за получаването на военни знания. "Създаването на военната школа в Белград - пише Кр.Шарова - имало за Русия и Добродетелната дружина, както и за сръбското правителство, значение на тактическа стъпка по отношение на революционното движение. С подготвянето на няколкостотин млади българи във военно отношение се създава известен кадър за въстанически действия."³¹

Тази тактическа стъпка се оказва плод на една стратегия, възприета от попечителите на Втората легия, за опекунство на българската освободителна кауза. Всъщност самите легисти изпитват на собствен гръб последиците от нея, както и от великосръбския национализъм. Военната подготовка обаче била жизнено важна за българските младежи, в което е убеден и самият Левски. По-късно неговото дело ще бъде постоянно съпътствано от вопиющата необходимост от военни специалисти. В такъв смисъл се оказва полезен не само бойният опит на войводите, но и техните правила за бой с чети. Такива е оставил и П.Хитов,³² от което Левски завинаги е запомнил най-значимото. Например относно воденето на боя, избора на позиция, въоръжаването, задължителното единоначалие по време на бойни действия,